

סובר שתיכף אחר הקמיצה או השחיטה במחשבת פיגול, חל "שם" פיגול עוד טרם ההעלאה על המזבח. וקשה על מה שאמר רבי אבא שאין ה"שם פיגול" חל עד הזריקה.

ומתצינן: אמר ליה רבא: האמת היא כדברי רבי אבא, שאין "שם" פיגול חל עד שעת זריקת הדם או שעת הקטרת הקומץ, וולכן אין זריקת פיגול מביאה לידי מעילה בקדשים קלים, כדברי רב גידל, ולכן קדשו הלחם].

ומה שאמר עולא, פקע פיגולו ממנו, רצונו לומר, שפקע ממנו איסורא דמייתי לידי פיגול, האיסור פיגול שהיה עתיד לחול בשעת ההקטרה.

א-ת ומקשינן: אפילו אם לא נדייק מהלשון של עולא "פקע פיגולו", מכל מקום, יש להוכיח מעצם הדין ומהטעם שנתן עולא לדבריו.

והא קתני עלה⁽⁸²⁾: אם אחרים מביא לידי פיגול הוא עצמו לא כל שכן? ! ומבארת שם הגמרא, שרצונו לומר: אם אינו מתקבל, היאך מביא אחרים לידי פיגול. כלומר הקומץ הוא ה"מתיר" את המנחה [מנחות הנאכלות, אסור לאוכלן עד הקטרת הקומץ, והקומץ "מתירה" לאכילת כהנים], וכדי שיקרא פיגול, בעינן "קרבן מתיריו",

ואם נאמר שלא פקע פיגול ממנו, וכשמעלהו על גבי המזבח היהו פיגול, אם כן, עפרא

בעלמא הוא! נמצא ש"מתיר" השיריים [שאר המנחה שנשתייר מן הקמיצה] לא קרב, ואיך הוא מביא את השיריים לידי פיגול!

מוכרח לומר, שאינו עפר בעלמא ויש עליו "שם קומץ", אלא שפקע פיגולו ממנו, וולכן, מותר להחזירן על גבי המזבח. אלו הם דברי עולא, בהסברת טעמו שפקע הפיגול מהקומץ.

ומדברים אלו מוכיחה הגמרא, שהפיגול חל משעת קמיצה [ובזבח משעת שחיטה], שלא כדברי רבי אבא,

כי בשלמא אם כבר חל הפיגול לפני ההעלאה למזבח, שיין לומר, שעתה עם ההעלאה "פקע" הפיגול שכבר היה לו, מסברתו של עולא, כמבואר,

אבל, אם כדברי רבי אבא, שהפיגול עדיין לא חל עד ההעלאה, אם כן, מהי הוכחת עולא שפקע הפיגול מן הקומץ, הרי עדיין אינו פיגול? ואינו עפרא בעלמא! -

ואף בלי סברת עולא, מבואר היטב למה נתפגלו השיריים: הואיל והקומץ לא נתפגל "קודם" התרת השיריים, אלא, ששעת ההקטרה שהיא שעת התרת השיריים בקרבן כשר, היא שעת הפיגול ["כהרצאת כשר כן הרצאת פסול"], ושניהם, הפיגול והיתר השיריים, חלים יחדיו. ומאחר שהוא פיגול, הילכך נתפגלו השיריים,

82. גירסת השיטה מקובצת.

דינו מקל וחומר כדרך התנאים, לכן אמרה הגמרא בסגנון זה. ומביא גירסא אחרת "והא עלה קאמר", כלומר, עולא עצמו אמר: אם אחרים וכולי".

וכתב: אף על גב שאינה ברייתא, אלא מאמר אמורא, ואין דרכה של הגמרא לומר "קתני" על דברי אמוראים, מכל מקום, כיון שעולא לומד

ולא משום ש"פקע" הפיגול ממנו. ומה היא הוכחת וסברת עולא?

ומתצינן: **הא נמי**, גם דברי עולא מתפרשים כדברי רבי אבא שלא חל הפיגול עד שעת ההקטרה או הזריקה, ועד אז אין עליו אלא **איסורא דמייתי לידי פיגול**⁽⁸³⁾,

ומכל מקום, מוכיח עולא, שפקע ממנו הפיגול [ומותר להחזירו על המזבח], כיון שאיסור זה המביא לידי פיגול, מתחיל משעת קמיצה, ואם לא ש"פקע", היה לו להיחשב כעפרא בעלמא אף לפני שיקטירונו, הואיל ויש עליו "שם איסור", ואז אינו בגדר "מתיר", ולא קרבו מתיריו,

ולמה נתפגלו השיריים? ומוכרח לומר ש"פקע" ממנו הפיגול.

ואין מדברי עולא קושיא על דברי רבי אבא⁽⁸⁴⁾.

הגמרא ממשיכה להקשות על דברי רבי אבא, [ותירוצו על דברי רב גידל], שהפיגול לא חל עד שעת הזריקה, ומוכיחה מדברי האמורא אילפא הסובר שהפיגול חל משעת שחיטה.

אמר ליה רבינא לרב אשי: והאמר אילפא,

שינונו במסכת זבחים [כט ב]: זה הכלל: כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק [במחשבה] לאכול ולהקטיר חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו, פגול וחייבין עליו כרת.

ובלבד שיקריב המתיר כמצותו!

כיצד קרב המתיר כמצותו? שחט [במחשבה] חוץ לזמנו, וקבל והלך וזרק בשתיקה [בלי מחשבת פסול], זהו שקרב המתיר כמצותו.

כיצד לא קרב המתיר כמצותו? שחט חוץ למקומו, קבל והלך וזרק חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו, קבל והלך וזרק חוץ למקומו, זהו שלא קרב המתיר כמצותו.

אמר רבי יהודה: זה הכלל: כל שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, פגול וחייבין עליו כרת. ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן, פסול ואין בו כרת.

וחכמים אומרים: זה וזה, פסול ואין בו כרת.

ונחלקו שם אמוראים בביאור מחלוקת רבי יהודה וחכמים.

אילפא סובר: **מחלוקת**, שנחלקו בה רבי יהודה וחכמים היא, **בשתי עבודות. כגון:** **דהשוחט אמר "הריני שוחט סימן ראשון** [הקנה או הושט], על מנת לאכול או

לידי פיגול".

ולפיכך, מבוארים דברי רב גידל אמר רב, שזריקה זו המפגלת אינה יכולה להביא קדשים קלים לידי מעילה ולהוציא קדשי קדשים מידי מעילה.

ואילו רב אשי סובר, שהפיגול חל משעת השחיטה או הקמיצה, ולפיכך, סובר, שכשם ששחיטת פיגול מקדשת לחמי התודה, אף על פי

83. לדעת החזון איש [הערה 78] הביאור הוא, שיש על קומץ המפוגל לפני ההקטרה פסול קלוש של פיגול.

ולדעת האחיעזר הביאור, שיש עליו איסור שסופו לבוא לידי פיגול.

84. סיכום ביניים: לדעת רבי אבא, חל הפיגול בשעת הזריקה, ולפניה הוי רק "איסורא דמייתי

להקטיר חוץ לזמנו, וסימן שני, על מנת לאכול או להקטיר חוץ למקומו⁽⁸⁵⁾,

שם פיגול של חוץ לזמנו גרידא, הילכך: אינו פגול להיענש כרת.

רבי יהודה סובר: "מפגלין בחצי מתיר", דהיינו שכדי לפגל מספיק לחשוב מחשבת פיגול בחצי עבודה, כגון בחצי השחיטה, שהיא אחת מהעבודות בקדשים ה"מתירות" את הקרבן, נמצא, שכאשר שחט סימן ראשון במחשבת חוץ לזמנו כבר נקבע פיגולו, ונקבע איסורו לאיסור פיגול שיש בו כרת טרם הגעת מחשבה המעכבת, הילכך, האוכל ממנו כזית, ענוש כרת.

אבל, אם חשב בעבודה אחת, מחשבת חוץ לזמנו עם מחשבת חוץ למקומו, בסימן אחד, דכולי עלמא, מודה רבי יהודה לחכמים שעירובי מחשבות הוא, ואין האוכלו ענוש כרת. אלו הם דברי אילפא.

וחכמים סוברים: "אין מפגלים בחצי מתיר", כלומר, לא מספיקה מחשבת פיגול בחצי עבודה, נמצא שפיגולו באה בגמר עשיית המתיר, דהיינו גמר שחיטת שני הסימנים, וכיון ששתי מחשבות הפיגול חלות כאחת, יש כאן "עירובי מחשבות" של חוץ לזמנו עם חוץ למקומו,

ומדברי רבי יהודה, לפי ביאורו של אילפא, מוכח, שהפיגול חל תיכף בשעת שחיטה, [ואפילו בשחיטת סימן אחד]. כי אם נאמר, כדעת רבי אבא, כפי תירוצו של רבא שהפיגול חל בשעת זריקה, נמצא, שאפילו אם חשב בסימן ראשון חוץ לזמנו ובשני חוץ למקומו, מכל מקום, שתי המחשבות חלות בבת אחת בשעת הזריקה, ובשעת חלות הפיגול כבר נתערבו המחשבות, ואין כאן קביעה קודמת של מחשבת חוץ לזמנו. ולמה סובר רבי יהודה ש"נקבע" פיגולו במחשבת חוץ לזמנו⁽⁸⁶⁾?

לפיכך "לא קרב המתיר כמצותו", ואין עליו

במסכת זבחים ד"ה מחלוקת.

שהיא שחיטת פיגול, כן זריקת פיגול מביאה קדשים קלים לידי מעילה, ומוציאה קדשי קדשים מידי מעילה.

86. ומבאר הקרן אורה: בשלמא לרבי יוחנן [מבואר בגמרא] הסובר שאף בעבודה אחת נחלקו רבי יהודה וחכמים, לא קשה, כי אפילו אם הפיגול חל בשעת הזריקה, מכל מקום, המחשבות חלות כפי סדרן, ראשון ראשון ואחרון אחרון, משום ד"תפוס לשון ראשון", והואיל וקדמה מחשבת חוץ לזמנו, לכן נקבע פיגולו, לפיגול של מחשבת חוץ לזמנו. אבל לאילפא הסובר שאינו נידון משום תפיסת ראשון ראשון, אלא בקביעה הקודמת, והיא קובעת את דין הפיגול, כשהיא לבדה בלי ערוב מחשבה אחרת, קשה קושיית הגמרא, הלא בשעת הזריקה כבר נתערבו המחשבות?

85. וגם חכמים וגם רבי יהודה סוברים "ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף", כלומר, חלות השחיטה חלה בכל משך זמן השחיטה, וכל חלק וחלק הימנה הוא חלק מהשחיטה, לאפוקי ממאן דאמר "אינה לשחיטה אלא לבסוף", כלומר, שחלות השחיטה חל בבת אחת בגמר השחיטה, שאם כן, נמצא, שבשעת חלות השחיטה יש כאן עירובי מחשבות, ואין כאן פיגול בחצי מתיר. פירוש המיוחס לרש"י, ותוס' שם

ומתריצין: **הכי נמו**, גם על דברי אילפא, נתין, שרבי יהודה סובר שהפיגול נקבע בשעת זריקה, ואז **לכי זריק**, כשאכן יזרוק את הדם, **תיגלי מילתא למפרע** (87) שחל הפיגול משעת שחיטת סימן ראשון, הילכך, נקבע הפיגול במחשבה ראשונה שהיא מחשבת חוץ לזמנו (88).

ביאור זה של רב אשי אליבא דרבי אבא, הוא לדעת אילפא. אבל רבי יוחנן בגמרא זבחים [שם] סובר שרבי יהודה חולק אף בעבודה אחת, וסובר שנקבע פיגול של מחשבת חוץ לזמנו, מפני ש"תפוס לשון ראשון", כלומר, בעירוב שתי מחשבות נתפסת הראשונה, אף כאשר בשעת חלותן הן כבר מעורבות (89), הילכך, מבארת הגמרא: **אי בעבודה אחת, אי בשתי עבודות**, כלומר, גם לדעת רבי יוחנן, יתבאר כמו לדעת אילפא, שבשעת הזריקה שהיא שעת חלות הפיגול, חל ראשון ראשון, ונתפסת מחשבת חוץ לזמנו.

ומקשינן: **אי הכי**, אם כן, שהפיגול חל

ל"מפרע" משעת השחיטה, קשה, **גבי תודה נמי** (90) **עד דזריק**, ואז תוקבע הפיגול למפרע משעת השחיטה?

ובכל זאת, אף שנקבע הפיגול למפרע, לדעת רבי אבא, משעת השחיטה, אמרה המשנה שהוקדש הלחם בקדושת הגוף בשעה שנשחט הזבח במחשבת פיגול, החל למפרע, למרות שהזבח נתפגל, ואם כן, מוכח, שמחשבת פיגול מרצה לקדש הלחם, ולמה לא תרצה מחשבת פיגול להביא קדשים קלים לידי מעילה [ולאחזיא קדשי קדשים מידי מעילה].

וחוזרת הקושיה: מה שונה חלות קדושת הגוף בשחיטת פיגול מחלות דין מעילה? וקשה על רב גידל אמר רב?

ומתריצין: הגמרא חוזרת בה מכל השקלא וטריא לחלק בין קדושת הלחם שהיא בשעת שחיטה לבין דין מעילה שהוא בשעת זריקה (91), **אלא, מאי**, מה ששינוי שהלחם נתקדש בשחיטת פיגול, **לאו לחיוביה**

87. גירסת השיטה מקובצת.

88. המנחת חינוך [מצוה קמד אות ה] מביא את חקירת המשנה למלך [הערה 34 והערה 78], האם האוכל את הבשר בין שחיטת פיגול לזריקה חייב משום האוכל פסולי המוקדשין.

והמנחת חינוך דן אם עובר על איסור אכילת פיגול להתחייב מלקות. וכתב, שכיון שעדיין ספק האם יתברר הפיגול, ועד שעת הזריקה, הוי עדיין "התראת ספק", ועל התראה זו אין לוקין, כמבואר במסכת נדה [מו ב] ובתוס' יבמות [פ א ד"ה נעשה]. ואף שאחר כך יתברר הפיגול למפרע, ואף למי שסובר דאמרינן "איגלאי מילתא למפרע" [עייין שם], מכל מקום, אפשר

דכאן אינו נעשה פיגול למפרע כלל רק אחר זריקה. וצריך לבאר את דברי המנחת חינוך, שכוונתו לומר, שההתראה היא בספק שמא לא יזרוק כלל.

ואין לומר, שהספק הוא אם יזרוק בשתיקה או במחשבה אחרת, כי אף אם יזרוק במחשבה אחרת, מכל מקום, שם פיגול עליו, אלא שאינו חייב כרת.

89. רש"י שם, ועייין שם בתוס' פירוש אחר.

90. גירסא אחרת: נימא.

91. לפי מסקנת הגמרא, מתי חל הפיגול

במעילה⁽⁹²⁾, כלומר, אין הלחם קדוש קדושת הגוף ממש, כיון שהשחיטה היתה במחשבת פיגול,

אלא ליפסל, דבעי שריפה, כלומר, הלחם אינו חולין, ונתקדש קדושת הגוף שאם יגע בהם טבול יום ומחוסר כפורים [נגיעה זו אינה מטמאה חולין], יטמא הלחם, וטעון שריפה. וכן אם יעבור עליו לילה ["לינה"] טעון שריפה⁽⁹³⁾.

ביאור⁽⁹⁴⁾: עבודת פיגול ה"מרחקת" מתכלית הקרבן, יכולה להביא רק לידי "פסול",

שהלחם יהיה טעון שריפה, אבל אינה יכולה להביא קדשים קלים לידי מעילה. אדרבה! כל דין מעילה החל בקדשים קלים והפוקע בקדשי קדשים, הוא בשחיטה כשרה בלבד, שהקרבן הגיע לתכליתו, ולא בעבודת פיגול.

הילכך, אין קושיא מלחמי תודה על דברי רב גידל אמר רב.

הגמרא מביאה ברייתא לסיוע לדברי רב גידל אמר רב, שזריקת פיגול אינה מוציאה קדשי קדשים מידי מעילה.

לענין לקדש את הלחם לפסול, בשחיטה או בזריקה?

מדברי החזון איש [בהערה 78, 94] משמע, שהגמרא לא חזרה בה מכל השקליא וטריא, וגם לפי המסקנא, חל הפיגול בשעת הזריקה למפרע לשעת השחיטה, אלא שהגמרא מחלקת בין קדושת הלחם ליפסול לבין דין מעילה. וכן משמע בשיטה מקובצת [אות ו] בשני הלשונות. ומדברי התוס' [ד"ה אלא] נראה שהם סוברים, שהגמרא חזרה בה מכל התירושים, והיא חוזרת לתרץ קושיא הראשונה של רב פפא, והתירוץ הוא: בשחיטת קרבן תודה, אף על גב שהיא שחיטת פיגול, מכל מקום, יש "כח" בשחיטה זו, לכל הפחות, לקדש את הלחם לפסול. מה שאין כן זריקת פיגול אין בכחה להוציא ולהביא בדין מעילה. וחילוק זה אינו בין שחיטה לזריקה, אלא בין קדושת הלחם לדין מעילה. אלא, שבלחם מדובר כששחט בפיגול, וקדושת הלחם ליפסול חלה בשעת שחיטה, ואילו רב גידל מדבר כשזרק במחשבת פיגול [כי לענין מעילה קובעת שעת הזריקה, לדעת רב גידל, כמבואר בסוגיא הבאה].

92. גירסת תוס' ושיטה מקובצת.

93. לכאורה קשה, מה חידש כאן התרצן? הלא גם בהוה אמינא ידעה הגמרא שכל קדושת הלחם היא קדושה ליפסול, כמו שמבואר שם [הערה 71] בשם רש"י פסחים.

[ובשלמא, אם נאמר שהגמרא סברה שהלחם קדוש לענין מעילה, מבואר, שעתה חזרה בה הגמרא. אבל כבר שללו התוס', עיין הערה 75, מכל וכל דין מעילה מלחמי תודה]. ועיין בחזון איש [מנחות סימן לב ס"ק י"ד].

94. על פי תוס' ושיטה מקובצת וקרבן אורה. בסגנון אחר [עיין חזון איש כריתות ס"ק י']: עבודת פיגול היא עבודה פסולה ה"פוסלת" קרבן. הילכך, אם הקרבן פסול, מה בכך? הלא גם קרבן פסול נטמא בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה, אבל הבאה והוצאה מידי מעילה, הוא רק בזריקה כשרה ולא בזריקת פגול. [ועיין בהערה 23 בשם הגרי"ז המבאר דין "פסולו בקודש"].

סיכום: לפי מסקנא זו, אין חילוק בין שחיטה לזריקה,

אלא, חילוק בין "קדושה ליפסול" לבין קדושה ל"דין מעילה".

לימא, האם נאמר, שבריייתא זו מסייע ליה?
שנינו: הפיגול, לעולם מועלין בו!

האם לאו, שהבריייתא מדברת באופן שאף על
גב דאיזרק, שכבר זרקו את הדם, ובכל זאת
מועלין בו והזריקה לא הוציאה מידי מעילה,
ומסייע ליה, והבריייתא היא סיוע לדברי רב
גידל הסובר כן.

ודחינן: לא! אין מבריייתא זו סיוע, כי
הבריייתא מדברת, דלא זרק, שעדיין לא זרק
את הדם, ולכן יש בו דין מעילה. ואין הכי
נמי, אם כבר זרק את הדם, יש לומר
שהזריקה מוציאה מידי מעילה!

ותמהינן: אי, אם מדובר, דלא זרק הדם, מאי
למימרא?! מה באה הבריייתא להשמיענו,
פשיטא, הרי עדיין לא יצא מכלל (95)
"קדשי (96) ה" (97)?

השחיטה, או היתר זריקה, כלומר, אחרי הקבלה
משעה שנראה [שראוי] לזריקה, או היתר
אכילה, כלומר, אחרי הזריקה. והגמרא מביאה
שם ראיות וקושיות ממשנתנו ומבריייתות, ויבואר
שם בעזה"י.

והנה, אם נאמר, כתירוץ התרצן שעדיין לא
נזרק הדם, אז נבאר, שקרבן כשר שלא נתפגל,
יצא מידי מעילה, מפני שכבר נראה לזריקה
משעת קבלה, והתנא של ברייתא זו סובר: היתר
זריקה מוציא מידי מעילה, אבל היות ונתפגל,
לא יצא מידי מעילה. נמצא שיש בדברי הבריייתא
חידוש, לומר, שהיתר זריקה מוציא מידי מעילה,
ואם כן, מה מקשה הגמרא: מאי למימרא? הלא
נתחדש כאן חידוש גדול? [וקושינו מבוססת על
דברי התוס' ד"ה תא שמע, עיין שם].

ומתרץ התקנת עזרא, שהקושיא מעיקרא
ליתיה: דהנה, רב גידל אמר רב, שאמר: זריקת
פיגול אינה מוציאה מידי מעילה, בודאי סובר
כמאן דאמר היתר אכילה, ולכן אמר שזריקה זו
המוציאה מידי מעילה, כשהיא זריקה פגולה, אין
לה "כח" להוציא מידי מעילה. ואם היה סובר:
היתר שחיטה, היה אומר: שחיטת פיגול וכולי,
ואם היה סובר: היתר זריקה כמו כן היה אומר:
קבלה פסולה, כלומר, העבודה הפועלת לענין
מעילה, אינה פועלת כשנעשתה הפיגול. סברא זו
אמרה השיטה מקובצת [עמוד ב' אות י"ח],

וזה לשון החזון איש: דזריקה [כצ"ל] לפסול
את הלחם שאני, אבל הוצאה מידי מעילה
והבאה לידי מעילה, זהו מדיני קרבן הכשר, אין
זריקת פיגול בכח זה.

95. התוס' מקשים על תמיהת הגמרא: ומה
הפשיטות, הלא חידוש גדול יש בכך, שלא נאמר
שנחשב כמי שחנקו. ביאור: הלא אמרה הגמרא
[ב א], שהיה הוה אמינא לומר, שכל קדשים
שנפסלו, הרי הם כקדשים שמתו היוצאים מידי
מעילה, ולכן, באה הבריייתא לומר שאינו כן, ויש
בהן מעילה. ותירצו, שהגמרא מדייקת מהלשון
"לעולם" [ועיין בהערה 22], שאף אחרי הזריקה
מועלין בהן.

ותירוץ זה דחוק הוא, מפני שהגמרא לא
אמרה דיוק זה, ועיקר חסר מן הספר, חק נתן.
והשיטה מקובצת מתרץ [בשם תוס' 2]. על
פי המבואר [הערה 36] דפיגול דינו ש"אם עלה
לא ירד", ושם מבואר, שכל אלו הכשרים "אם
עלו", בודאי אינם כמי שחנקו אותם. לפיכך,
מקשה הגמרא שפיר: מאי למימרא.

96. בהגהות מלא הרועים, מקשה על קושית
הגמרא, וכדי לבאר, נקדים הקדמה קצרה:
בסוגיא הבאה מובאת מחלוקת אמוראים, מה
היא שעת הוצאת קדשי קדשים מידי מעילה,
האם היתר שחיטה, כלומר, תיכף אחר

ועוד, הוכחה כדברי רב גידל, דקתני סיפא, ב-ד של אותה הברייתא: לן דמה, ולא נזרק ביום הקרבנות, אף על פי שחזר וזרקו, למחרתו, מועלין בו,

ועתה, אי אמרת בשלמא, שהברייתא מדברת בהטאת, שפיר, משמיעה לנו הברייתא, שמכיון שלן דמה, והזריקה פסולה היא, לכן לא יצאה מ"קדשי ה'", ומועלין בה. ואילו לא לן דמה, אין מועלין בה, ככל חטאת כשרה היוצאת מידי מעילה בזריקת הדם,

אלא, אי אמרת, שהברייתא מדברת בעולה, קשה: וכי צריכא למימר, שמועלין בה!? פשיטא! הלא כל עולה, אף שעבודותיה נעשו בכשרות, מועלין בה?

כלומר, המקשן [שהוא לשיטת רב גידל] משווה דיני הלנת הדם לדיני פיגול, וכשם

והגמרא חוזרת בה, ממה שתירצה שעדיין לא זרק את הדם, אלא, לעולם זריק, ובכל זאת אין מברייתא זו סיוע לרב גידל, ומדוע? כי תניא ההיא, הברייתא מדברת בקרבן עולה, שיש לה מעילה - בקרבן כשר, גם אחרי זריקה, הואיל ובשרה אינה נאכלת לכהנים, והיא מ"קדשי ה'" אף אחרי זריקה⁽⁹⁸⁾, הילכך, יש בה מעילה, גם כאשר נתפגלה, אבל, לגבי שאר קדשי קדשים, היוצאים מידי מעילה בזריקה, אין סיוע מהברייתא, ויתכן שהם יוצאים מידי מעילה אף בזריקת פיגול.

ותמהינן: אי, אם הברייתא מדברת בעולה, פשיטא, שמועלין בה אף לאחר זריקה, גם אם לא נתפגלה משום דגבוה היא כולה, היא עולה כליל על המזבח,

ולמה אמרה הברייתא שמועלין בה דוקא כשנתפגלה?

שיבואר לקמן [בהערה 104] בעזה"י, זאם כן, חוזרת קושית המלא הרועים.

97. הקשה הקרן אורה: לשיטת הרמב"ם [הערה 42] שכל הפסולין המנויין במשנתנו שאינם מוציאים קדשי קדשים מידי מעילה, הם רק מדרבנן, קשה, מה מקשה הגמרא: מאי למימרא? הלא חידוש גדול יש כאן לומר שאף על גב שמן התורה יצאו מידי מעילה, גזרו חכמים עליהם דין מעילה? [אלא, שלדעת התרצן, אם נזרק הדם, הזריקה מוציאה מידי מעילה]. והקרן אורה אינו מתרץ.

98. הקשה בספר שולי המעיל: הלא גם בקרבן עולה, פוקעת המעילה על העור, כמבואר במשנה [ט א], ואם כן, קשה, מה תירצה

ועוד ידובר עליה בעזה"י [בהערה 104], ואם כן, נופלת מאליה קושית המלא הרועים, כי אם נאמר שהתנא של הברייתא בא לחדש שהיתר זריקה כלומר, קבלת הדם, היא הפועלת לענין מעילה, אם כן, אליבא דרב גידל אמר רב, סובר התנא של הברייתא שקבלת פיגול, אינה מוציאה מידי מעילה, והברייתא מדברת באופן שפיגול בשעת הקבלה, ועל פיגול זה כתבה הברייתא שמועלין בו!

וחוזרת הראיה לרב גידל! ויצטרך התרצן לדחות, ולומר, שמדובר שעדיין לא קיבל! וחוזרת הקושיא: אי הכי מאי למימרא? הרי עדיין לא עשה את העבודה המוציאה מידי פיגול? ומה הרוויח המלא הרועים בתירוצו? והנה, סברא זו אמרה השיטה מקובצת, ואינה מוסכמת על התוס', ובפירוש חולקים עליה, כמו

מועלין בה, מוכח ב"מפורש" כדברי רב גידל, שזריקת פיגול אינה מוציאה מידי מעילה?

ודחינן: וכי **סיפא ודאי מסייע ליה** (99)?! הלא יש לחלק בין זריקה שלאחר לינה, לבין זריקה שלאחר פיגול [וטעם החילוק יבואר], ולומר, שזריקה שלאחר לינה, אינה מוציאה מידי מעילה, מה שאין כן זריקה שלאחר פיגול, מוציאה מידי מעילה [שלא כדברי רב גידל]?

ומבאר הגמרא: **מאי שנא**, מה שונה זריקה שלאחר לינה מזריקה שלאחר פיגול,

כלומר, זה וזה פסול הוא, ומה ההבדל ביניהם?

החילוק הוא: **הלנה דקעביד בידים**, כלומר, הזריקה לא נעשתה ביום הקרבתו, ויש כאן חסרון ב"מעשה" עבודת הקרבן, (100) הילכך, אף כשיזרוק את הדם למחרתו, לא מהני זריקה זו, הפסולה, ושנפסל ב"ידים", **לאפוקי מידי מעילה** (101),

שרב גידל סובר, שזריקת פיגול, אינה מוציאה מידי מעילה, כן, סובר המקשן, שזריקת דם הנפסל בלינה, אינה מוציאה מידי מעילה, וכיון שהוכרח שמדובר בחטאת, יש ללמוד מהברייתא, שכשם שזריקת דם שנפסל בלינה אינה מוציאה מידי מעילה, הוא הדין זריקת פיגול, כדברי רב גידל.

ומתרץ התרצן [החולק על רב גידל]: אכן, **סיפא** המדברת בחטאת, **ודאי מסייע ליה**, כמבואר, שזריקה פסולה, כגון: לן דמה, אינה מוציאה מידי מעילה,

והוא הדין, והוא הטעם שזריקת פיגול אינה מוציאה מידי מעילה!

ומבררת הגמרא: **רישא מאי**, הרישא של הברייתא, המדברת בענין "פיגול", האם גם היא מסייעת לרב גידל, ונאמר, **הואיל ומסייע ליה סיפא** כשם שהסיפא מדברת בחטאת, **מסייע ליה נמי רישא** כן גם הרישא. ויש סיוע לרב גידל, שרק מפני שהחטאת נתפגלה, מועלין בה, ואילו לא נתפגלה, אין

וגיטתה מקובצת מפרש: דהואיל ומשום עצלותו שלא זרקו קודם הלנה, חשיב ליה כאילו עביד בידים. וכל הפירושים כוונו לדבר אחד.

101. וזה לשון השיטה מקובצת: ולהכי דינא הוא דלא מהני ליה זריקה.

אבל בפירוש המיוחס לרש"י ורבינו גרשום כתבו: הילכך קנסינן ליה דלא תיהני ליה זריקה לאפוקיה מידי מעילה, אלא מועלין נמי לאחר זריקה. אבל מחשבת פיגול לא עביד מעשה בידים אלא פסול מחשבה אימא לך דלא קנסינן ליה, וכולי.

הגמרא? מכל מקום, לא יצא העור מידי מעילה, אך ורק מפני שהקרבן פיגול הוא, והזריקה לא הוציאה מידי מעילה, כדברי רב גידל? עיין שם מה שכתב.

99. גירסת תוס'.

100. כן פירשו תוס'. וכוונתם לבאר שלא דוקא ב"ידים".

ופירוש המיוחס לרש"י מפרש: שהיה לו לזרוק, והלינו, דהיינו דקעביד ליה פסול בידים, דלגבי [ביחס] מחשבת דפיגול חשיב ללינה מעשה בידים.

מה שאין כן, פיגול, שהפסול נעשה במחשבה בלבד, דלא⁽¹⁰²⁾ קא עביד בידים, עדיין יתכן לומר, שהתנא של הברייתא סובר, שמהני ליה זריקה לאפוקי מידי מעילה, שלא כדברי רב גידל⁽¹⁰³⁾.

וממילא, אין ראייה מהסיפא לדברי רב גידל⁽¹⁰⁴⁾.

הגמרא מביאה ברייתא אחרת לסיוע לרב גידל.

משמע מלשונם, שהוא קנס מדרבנן, הואיל ועבד מעשה בידים.

102. גירסת השיטה מקובצת.

103. הקשו הגאון רבי עקיבא איגר והקרן אורה: הלא מבואר לעיל [ג ב] שרק בזריקת פיגול היתה הוה אמינא שהיא תוציא קדשי קדשים מידי מעילה ותביא קדשים קלים לידי מעילה, הואיל והזריקה "מרצה" לפיגולו, לכן יש עליה שם "זריקה", ואיננה כשפיכת מים בעלמא, ומשמע, שעל זריקה אחרת פסולה, כגון: אחרי הלנת הדם, אין שום סברא ושום הוה אמינא לומר שהיא פועלת דין מעילה, ובודאי שהיא כשפיכת מים בעלמא, ואם כן, קשה, למה לא חילקה הגמרא בפשטות, שב"הלנה" הוי כשפיכת מים בעלמא, לפיכך מועלין בו, אבל זריקת פיגול, אכן, מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים, לדעת התרצן החולק על רב גידל?

ועיין בקרן אורה מה שתירץ, ובספר שולי המעיל.

104. הקשו התוס', ומה בכך, אף אם אין ראייה מהסיפא, מכל מקום, מהרישא יש סיוע לרב גידל, כמו שאמרה הגמרא, שהרישא ודאי לא מדברת בעולה, דאי בעולה, מאי למימרא, ומוכרח לומר שהיא מדברת בשאר קדשי קדשים היוצאים מידי מעילה בזריקה כשרה, ועתה שנתפגלו, אינם יוצאים מידי מעילה, כדברי רב גידל.

בתירוצם של התוס' בשם רבינו פריץ, ישנם שני פירושים. האחת גירסת השיטה מקובצת והחק נתן והרש"ש והקרן אורה והוא: שדגם מהרישא אין ראייה, דלעולם אפשר לומר כמו שרצה התרצן לתרץ, שמדובר בחטאת, ועדיין לא זרק את הדם, ולכן עדיין מועלין בה, ומה שהקשתה הגמרא: פשיטא, מאי למימרא? הלא בכל הקדשים הכשרים מועלים לפני זריקת הדם, כל זמן שאין להם היתר? נתרץ, שבא לחדש שלא כמאן דאמר הסובר [עיין הערה 96] שבשחיטה בלבד יוצא הקרבן מידי מעילה ["היתר שחיטה"], ומדובר, שהשחיטה נעשתה בלי מחשבת פיגול, וקיבל את הדם בחשבת פיגול, ועדיין לא זרק, ועתה, למאן דאמר "היתר שחיטה", כבר אין מועלין בו, ובא התנא של הברייתא להשמיענו, שמועלין, כיון שהתנא סובר היתר אכילה מוציא מידי מעילה, וכיון שלא נזרק הדם, לא יצא מידי מעילה.

[וטרם שנביא את הפירוש השני בתירוץ תוס', נדון בפירוש הראשון].
לעיל [הערה 96] הבאנו דברי השיטה מקובצת, המבאר, שהמחלוקת בין רב גידל לשאר האמוראים, אם זריקת פיגול מוציאה מידי מעילה, היא, משום שהם סוברים היתר אכילה, כלומר, הזריקה כשהיא כשרה היא המוציאה את קדשי קדשים מידי מעילה, ועל זריקה פגולה, נחלקו, האם יש לה "כח" להוציא אם לא, ואילו היו סוברים היתר זריקה, כלומר, כשנתקבל הדם בהכשר יצא מידי מעילה, היו חולקים, כמו כן, על קבלה פסולה, האם יש לה "כח" להוציא מידי מעילה, כלומר, הטעם

לימא, האם נאמר: **הא ברייתא זו, מסייע ליה לרב גידל.**

שנינו: **הפיגול בקדשי קדשים, מועלין בו.**

האם לאו, שהברייתא מדברת, **אף על גב דזרק את הדם, ומועלין בו, והזריקה לא הוציאה מידי מעילה, כדברי רב גידל, והברייתא מסייע ליה.**

שנחלקו ב"זריקת" פיגול, אינו משום שיש איזו שהיא מעלה ב"זריקה", אלא, פשוט, כי לשיטתם, ה"זריקה" היא הפועלת לענין מעילה. ועתה, מוכח, שהתוס' כאן אינם סוברים סברא זו, וכן מוכח מתוס' ד"ה לא [ויבואר בהערה 105].

ומקודם נוכיח שהתוס' אינם סוברים כן, ובהמשך יבואר הטעם.

וההוכחה היא: ממה שכתבו התוס', שאין מהרישא ראייה לרב גידל, כי יתכן שפיגול בשעת קבלה, ובא לחדש לאפוקי ממאן דאמר: היתר שחיטה. וכיון שעדיין לא זרק את הדם, לכן עדיין מועלין בו. והשתא, בשלמא אם נאמר שרב גידל והחולקים עליו נחלקו רק בזריקת פיגול, מבואר היטב:

כיון שעדיין לא בא לכלל זריקה, לכן עדיין מועלין בו, ולכן העמידו התוס' את הברייתא שמדובר שעדיין לא נזרק הדם.

אבל, אם נאמר שנחלקו רב גידל ושאר האמוראים גם בשחיטה ובקבלה, מניין לנו הראייה שהתנא אינו סובר היתר שחיטה, וכי נאמר בברייתא "זריקה"?! הלא הברייתא אמרה "פיגול, מועלין בו", ובהחלט יתכן שפיגול בשחיטה, והתנא של הברייתא, אכן, סובר היתר שחיטה, וכיון שנתפגל בשחיטה, לכן מועלין בו, כדברי רב גידל! ואיך דחו התוס' את הראייה לרב גידל מהרישא של הברייתא?

ומוכח שהתוס' סוברים שרב גידל והחולקים עליו נחלקו רק בזריקת פיגול!

והטעם הוא: כמבואר לעיל [הערה 69] שרק זריקת פיגול, שהיא הקובעת את הפיגול, על זריקה זו אפשר להתווכח:

שאר האמוראים סוברים, שכיון שיש לה "כח" ו"חשיבות" לקבוע פיגול, אינה כשפיכת מים בעלמא, והיא פועלת להוציא קדשי קדשים מידי מעילה ולהביא קדשים קלים לידי מעילה, ואילו רב גידל סובר, שאי אפשר שהזריקה תעשה "דבר והיפוכו" לרחק את הקרבן מתכליתו ולפגלו, ולקרבו לידי קרבן ולהוציאו ולהכניסו לדין מעילה, מה שאין כן בשאר העבודות, שלא שייך בהם סברות אלו, לא נחלקו בהם, וכולי עלמא מודו שכאשר נעשו בפיגול אינן פועלות שום דין לגבי מעילה.

ועיין בספר שולי המעיל המרחיב בביאור הדברים על יסוד דברי הגרי"ז [זבחים כו ב]. ולקמן [הערה הבאה] יבואר עוד טעם. ולקמן [הערה 142] יוכח שהתוס' אינם סוברים כהשיטה מקובצת.

ונחזור לדברי התוס'. הברכת הזבח והצאן קדשים מפרשים תירוץ התוס' בדרך אחרת, והיא: יש לדחות את הסיוע לרב גידל מהברייתא, כי הברייתא מדברת באופן אחר לגמרי.

רב גידל מדבר באופן שפיגול בשחיטה, ועתה בשעת הזריקה אינו מפגל, [כמו שאמרו התוס' ג ב ד"ה אמר: פירוש: אם שחט בפיגול ואחר כך זרק סתם], ועל זריקה זו, אפשר להתווכח, כיון שעתה אינו מפגל, אבל הברייתא, נוכל להעמידה, שהוא מפגל בשעת הזריקה [בדומה להסיפא שהזריקה נעשתה בפסלות], ועל זריקה פגולה זו, מעולם לא חלקו עליו שאר האמוראים, לומר שהיא מוציאה מידי מעילה. ומדוע? מפני שהיא זריקה פגולה ["גרועה"], וממילא, אין סיוע מהברייתא לדברי רב גידל אמר רב.

ודחינן: לא! הברייתא מדברת דעדיין לא זרק(105)!

ומקשינן: אבל, אם כבר זרק, מאי, מה טוב התנא של הברייתא, וכי טוב הכי נמי דאין מועילין בו!

אם כן, קשה, אמאי קתני סיפא, למה שנינו בסיפא של הברייתא: הפיגול בקדשים קלים, אין מועילין בו, מפני שלא נעשו העבודות בכשרות, והאימורין לא באו להיות מ"קדשי ה",

ואם מדובר כשעדיין לא זרק, מה החידוש בברייתא, פשיטא שאין מועילין בקדשים קלים לפני זריקת הדמים?

אלא ודאי, מוכרחים לומר, שכבר זרק. וכיון שהזריקה היתה פגולה, לכן לא באו האימורין לידי מעילה, כדברי רב גידל!

ועוד(106), אם לדבריך יש חילוק בין לפני זריקה לבין אחריה, למה חילק התנא של הברייתא בין קדשי קדשים לקדשים קלים,

ליפלוג ברישא, היה יכול לחלק בקדשי קדשים עצמם, וליתני, וכן היה לו לשנות: לפני זריקה מועילין בו, לאחר זריקה אין מועילין בו?

ומסקינן: ההוא, הסיפא, ודאי מפייע ליה, לרב גידל, האומר שזריקת פיגול אינה מביאה קדשים קלים לידי מעילה, הואיל והסיפא ודאי מדברת אחרי הזריקה, כמבואר.

הגמרא מבררת: לימא, האם נאמר, שהואיל ומפייע ליה סיפא, מפייע ליה נמי רישא? ונאמר שכשם שהסיפא מדברת בשכבר זרק, כן הרישא. ומוכת, שקדשי קדשים אינם

והקראן אורה מקשה על פירוש זה, שאינו מדויק בלשון התוס'. ועיין שם.

105. הקשו התוס': אם מדובר שלא זרק, פשיטא?! הרי עדיין לא הגיע להיתר אכילה? ותירצו: יש בכך חידוש! לאפוקי ממאן דאמר שהקרבן יוצא מידי מעילה בשחיטה, או ממאן דאמר הסובר שיוצא משעה שראוי לזריקה. [ומבואר לעיל בהערה 96 ובהערה 104]. אבל השיטה מקובצת, לשיטתו, חולק על תוס', כמבואר לעיל [שם].

וכבר מבואר, שהתוס' חולקים על סברת השיטה מקובצת, והם סוברים שרב גידל ובעלי פלוגתא שלו – נחלקו רק בזריקת פיגול, ואתי שפיר תירוצי התוס'.

ויש להוסיף עוד טעם למה התוס' אינם מסכימים עם השיטה מקובצת: על פי דברי

התוס' [ד"ה היתר שחיטה שנינו] שהטעם של המאן דאמר היתר שחיטה הוא משום שהשחיטה מתירה שאר העבודות. ומאן דאמר היתר זריקה הוא משום דכיון דעומד לזרוק כזרוק דמי, ועתה, אם נתפגל בשחיטה, ולא יהיה לו היתר להמשך עשיית שאר העבודות, וכן הקבלה לא תועיל לזריקה, ואדרבה! אסור להמשיך בעבודות – כולי עלמא מודים שהזריקה דוקא מוציאה מידי מעילה. ועל זריקה בלבד שייך לומר שהיא מוציאה, הואיל ויש עליה "שם" זריקה, כמבואר בהערה הקודמת. ולקמן הערה 142 מובאת סברא זו בשם השפת אמת. על קושית התוס', מתרץ השיטה מקובצת תירוצי אחר.

106. יתכן שהתוס' גרסו כן בגמרא.

יוצאים מידי מעילה בזריקת פיגול, כדברי רב גידל.

ודחינן: לא מוכרח לומר כן! ויתכן לומר שהרישא מדברת כשעדיין לא זרק,

ומה שהקשה המקשן, שאם כן היה לו להתנא לחלק בקדשי קדשים עצמם, בין לפני הזריקה לבין אחריה, כנ"ל,

נתרן, משום שקדשים קלים, פסיקא ליה, הדברים פסוקים [ברורים וקבועים], כי אין בקדשים קלים הבדל בין קרבן לקרבן, ובכל הקרבנות, אין מועלין בהן בזריקת פיגול,

אבל, הכא בקדשי קדשים, לא פסיקא ליה, אין הדברים פסוקים, כיון שקרבן עולה, יש בה מעילה אף אחרי זריקה,

לכן לא רצה התנא לומר [לדברי החולק על רב גידל]: "לאחר זריקה אין מועלין בו", כיון שהלכה זו אינה בכל קרבנות קדשי

קדשים.

ועוד, שבקדשי קדשים אינו דבר פסוק ומוחלט, ויצטרך לחלק בין לפני זריקה לבין אחריה, ואילו בקדשים קלים, לעולם אין מועלים בהם, בין לפני זריקה ובין אחר הזריקה.

ולמסקנא: יש מבריייתא זו ראייה לדברי רב גידל שקדשים קלים אינם באים לידי מעילה בזריקת פיגול, ואין מבריייתא זו ראייה לדבריו שקדשי קדשים אינם יוצאים מידי מעילה בזריקת פיגול⁽¹⁰⁷⁾.

שנינו כמשנתנו: כלל אמר רבי יהושע: כל שהיתה לה שעת היתר לכהנים, אין מועלין בה, וכל שלא היתה לה שעת היתר לכהנים, מועלין בה.

איזוהי שהיתה לה שעת היתר לכהנים? שלנה ושנטמאה ושיצאת. ואיזוהי שלא היתה לה שעת היתר לכהנים? שנשחטה הוין

107. רבינו פרץ בתוס', מבאר מסקנת הגמרא, להבדיל בין קדשי קדשים שזריקת פיגול מוציאתם מידי מעילה, לבין קדשים קלים, שאינה מביאתם לידי מעילה:

לפי המבואר לעיל [ב ב] למדים מהפסוק הנאמר בפיגול "לא ירצה", "כהרצאת כשר כן הרצאת פסול", כלומר, שכשם שזריקה בקרבן כשר מרצה, כן זריקת פיגול מרצה לפיגולו.

ומה הוא אותו ריצוי בקרבן כשר? ריצוי להתיר הבשר לאכילה, ועל כן אמרה התורה שבפיגול, אינה מרצה לאכילת הבשר. כלומר, זריקה זו שתכליתה היתה לרצות הבשר לאכילה, לא תרצה במחשבת פיגול.

משמע, שהתורה "החשיבה" לזריקה זו לריצוי לאכילת בשר [ואינה כשפיכת מים

בעלמא], אלא שגזרת הכתוב הוא שאינה מרצה, ולכן, יש לומר, שכשם שזריקה זו מוציאה את הבשר ממעילה בקרבן כשר, כן מוציאה בקרבן פסול. וכשם שבקרבן כשר פקעה ממנה מעילה משום שאינו מ"קדשי ה'", כן בקרבן פסול לא ניתוספה בה קדושה להיקרא מ"קדשי ה'" לאחר זריקת הדם.

מה שאין כן בקדשים קלים, שהאימורין צריכים להיכנס לכלל "קדשי ה'", ודאי שזריקה פסולה אינה יכולה להכניסם לכלל קדושה.

וביתר ביאור: בקדשי קדשים, כדי להוציאם מכלל מעילה, צריך שיהיה "היתר אכילה", ושפיר למדים שיש על זריקה זו שם זריקה להיתר אכילה [למרות של"מעשה" אסור לאכלו], אבל בקדשים קלים, שכדי להביאם

לזמנה וחזין למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה.

הגמרא דנה: מה היא שעת ההיתר להוצאת קדשי קדשים כשרים מידי מעילה⁽¹⁰⁸⁾. ועל שעה זו שנינו: שאם נפסלו בתוך שעת ההיתר, לא יצאו מידי מעילה, ואם נפסלו לאחריה, יצאו מידי מעילה.

אמר ליה בר קפרא לבר פדא⁽¹⁰⁹⁾: **בן אחותי! ראה, התבונן, מה אתה שואלני למחר בבית המדרש! כלומר, מחר, כששנינו**

נהיה עסוקים בהלכה, שאל ממני! כדי לברר הדבר. והכן עצמך לדקדק בדבר כדי שנישא וניתן בה למחר.

מה ששנינו במשנתנו "שעת היתר לכהנים", האם שעת היתר שחיטה שנינו שמיד שנעשה השחיטה בהכשר, יצאו מידי מעילה, [אף על פי שאחר כך נפסלו], והיא שעת היתר ל"עבודת"⁽¹¹⁰⁾ כהנים, הואיל והשחיטה כשרה בזר, ומשעת קבלת הדם, אין העבודות כשרות אלא בכהנים.

לכלל מעילה, צריך היתר הקטרת האימורין, ואין יכולה זריקה פסולה להכניס לקדושת הקטרה?

[ועיין בדף ו ב בתוס' ד"ה שלא].

במסכת מנחות [מז ב] מקשה רב פפא [עיין שם] מדברי רב גידל אמר רב, ואומרת הגמרא: ולא איתותב רב גידל?! כלומר, אין להקשות מדברי רב גידל, מפני שבמסכת מעילה הופרכו דבריו.

וכתבו שם התוס' שמפני שרב פפא הקשה לעיל [ג ב] מהמשנה של לחמי תודה, ומה שרבי אבא תירץ, לא התקבל על דעתו, לכן סוברת הגמרא שרב גידל הופרך.

אבל השיטה מקובצת [שם אות ז] והקרן אורה מבארים, שעיקר הדין של רב גידל, לא הופרך, אלא, שעל מה שהגמרא שם רצתה לדמות קדושת הלחם לקדושת מעילה, על זה "הופרך", כלומר, שאין לדמות זה לזה, וכמו שביארה הגמרא לעיל [עמוד א] שהלחם נתקדש רק "ליפסל". היוצא מכך הוא: שלדעת התוס', הופרך רב גידל, ולדעת השיטה, לא הופרך. ובהמשך יבואר דעת הר"י קורקוס, שממסקנא זו הופרך רב גידל.

108. האם דיון הגמרא הוא גם על קדשים קלים,

מתי היא שעת הבאתם למעילה? והאם יש טעם לחלק בין קדשי קדשים לקדשים קלים?

הקרן אורה כתב בפשיטות, שבקדשים קלים, לא נחלקו האמוראים, ולכולי עלמא, לא הוברר חלק הגבוה, דהיינו האימורין, עד לאחר זריקה. אבל התוס' [ז ב] כותבים במפורש שגם בקדשים קלים שייך לומר "היתר זריקה". וראה שם בקרן אורה.

109. גירסת השיטה מקובצת.

110. כן כתבו התוס'. ואף שמדבריהם, לכאורה, משמע שהשחיטה מתירה את הקבלה, מכל מקום, ברור, שכוונתם לומר שהשחיטה מתירה שאר העבודות, דהיינו קבלה הולכה וזריקה, דהרי התוס' מתרצים [הערה 115] למאן דאמר היתר שחיטה, שהמשנה מדברת בשחט סמוך לשקיעת החמה "עד שהוצרך לזרוק בלילה, ואם כן, לא היתה השחיטה היתר לעבודת כהנים", משמע שהם מפרשים היתר שחיטה: השחיטה מתירה את שאר עבודות כהנים.

ובפירוש א כתב פירוש אחר בכיארור מאן דאמר היתר שחיטה: דכיון דנשחטה כתיקנה, קרינא ביה דאית ביה היתר אכילה לכהנים.

ה-א או, היתר זריקה שנינו. שמשעה שהיו ראויים לזריקה, כגון שנתקבל הדם בהכשר, אין בהם מעילה [אף על פי שאחר כך

נפסל], כיון שהיו ראויים לזריקה, כ"זרוק דמי",⁽¹¹¹⁾ ופקעי מהם היותם "קדשי ה'", או, היתר אכילה שנינו, שרק אחרי שזרק

111. כן כתבו התוס'. מפני שהקשו, בשלמא למאן דאמר: היתר אכילה, מובן, מדוע נקראת שעת היתר לכהנים, כי אז מותר לכהנים לאכול, [וכן למאן דאמר היתר שחיטה, מפני שזה מתיר עבודות הכהנים],

אבל שעת ראוי לזריקה ["היתר זריקה"], למה נקראת: שעת היתר לכהנים? איזה היתר לכהנים יש אחרי הקבלה לפני הזריקה?

על כן, מבארים, שקודם הזריקה, כיון שעומד לזריקה, כזרוק דמי, ונקרא שעת היתר לכהנים, כלומר, ראוי לאכילת כהנים.

ובתחלה סברו התוס', לתלות סברא זו "כל העומד לזרוק כזרוק דמי", במחלוקת רבי שמעון וחכמים [מנחות קא ב, בבא קמא עו ב, ועוד]:

רבי שמעון סובר: (א) כל אוכלין [מאכלים] האסורים בהנאה, כגון: ערלה וכלאי הכרם, אינם מטמאים טומאת אוכלין, כלומר, אם נטמאו אינם מטמאים. (ב) אבל אם היה להם שעת היתר לפני שנאסרו בהנאה, כגון: בשר וחלב, ירד עליהם דין קבלת טומאה, ואפילו נאסרו אחרי כן באיסור הנאה. (ג) ובנותר, דהיינו בשר קודש שנשאר לאחר זמנו, סובר רבי שמעון, שאם לן הבשר לפני זריקה, אינו מטמא טומאת אוכלין, מפני שלא היתה לו שעת היתר. אבל אם לן לאחר זריקה, מטמא, מפני שהיתה לו שעת היתר. (ד) ומסקנת הגמרא [שם] היא, שאף אם לא נזרק הדם ב"פועל", אלא שהיה לו שהות עד לשקיעת החמה לזרקו, כ"זרוק דמי", וכאילו היתה לו שעת היתר, ומטמא טומאת אוכלין. אבל אם לא היה לו שהות לזרקו, כגון שנשחט סמוך לשקיעת החמה, ולא עמד להיות ראוי לזריקה, מטמא טומאת אוכלין.

וחכמים חולקים עליו, ואינם סוברים "כל

הראוי לזרוק כזרוק דמי".

ומסקנת התוס' היא, שאין הכרח לשייך זה לזה. כי, אף רבי שמעון הסובר לגבי טומאת אוכלין ש"כל העומד לזרוק כזרוק דמי", יכול לסבור לגבי מעילה שאינו כזרוק, והטעם, מפני שלגבי מעילה צריך היתר אכילת כהנים בפועל ממש ואז יפקע מהם היותם "קדשי ה'",

וכן חכמים מאידך גיסא, יכולים לסבור שרק לגבי טומאת אוכלים צריך שזרק בפועל ממש, ואז יהיה ראוי לאכילה, כיון שכתבה התורה לגבי טומאת אוכלים [ויקרא יא] "אשר יאכל", מה שאין כן לגבי מעילה, אפשר לומר, שמיד עם היותם ראויים לזריקה פקע מהם היותם "קדשי ה'".

ועיין בקרן אורה המאריך להקשות על התוס'.

סיכום: לספק זה מתי יוצאים קדשי קדשים מידי מעילה, יש שני צדדים, שהם שלשה. או שנאמר שעת תחילת עבודות הכהנים, והיא הנקרא (א) היתר שחיטה. או שנאמר שעת היתר אכילת כהנים, והיא אחרי הזריקה הנקרא (ב) היתר אכילה, או אפילו לפני כן כהווי כזרוק, והיא אחרי הקבלה הנקרא (ג) היתר זריקה.

ראה בהערה 152, מדוע נקראת ה"קבלה": היתר זריקה, ולמה לא ה"הולכה".

ביאור דין שעת היתר

למאן דאמר היתר אכילה, הביאור הוא פשוט, כמו שאמרה הגמרא [ז ב] כיון דכהנים אכלי להו, והם ממון כהנים, לכן פקע מהם המעילה. וזה לשון הרמב"ם [תחילת הלכות מעילה] "הואיל והן מותרין למקצת בני אדם ליהנות בהן, כל הנהנה מהן לא מעל".